

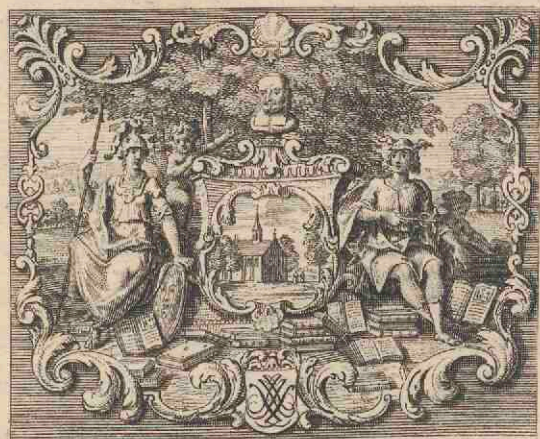
Gedenk-zuil, opgerecht ter gedagtenisse van den jaare MDCCXL

<https://hdl.handle.net/1874/37395>

Glee

2

GEDENK-ZUIL,
 O P G E R E G T
TER GEDAGTENISSE
 VAN DEN JAARE
M D C C X L.
 D O O R
G. K L I N K H A M E R.

A. Vander Laan inv. et fecit 1728.

T A M S T E R D A M,
 By **JACOBUS HAYMAN**, Boekverkoper, aan de
 Oostzyde van de Beurs, over 't Zeelands Comptoir.
M. D. C C. X L I.

V O O R - R E D E N

eene Ry ten toon zullen stellen? ô Neen!
eenige weinigen die als schitterende
steen en dezer *Gedenk-zuil* cieraat by-
zetten, hebben wy daar uitgekooften,
en vergenoegen ons voorts, indien dit
geringe, verhevene Verstanden kan
aanmoedigen, om in deze gedenk-
waardige stoffe wydtlopiger uit te
weiden. Laat dit weinige U behaag-
lyk zyn, verschoon het gebrekkige,
en Vaarwel.

Amsterdam den Eersten
February 1741.

GEDENK-

VOOR-REDEN

A A N D E N

LEEZER.

't oorgaande Jaar dat wy met alle zyne wonderbaare omstandigheden, voor, en tegenspoeden, vreugden en droeffnissen, als eene schaduw hebben zien verdwynen, ontvonkte onzen lust, om deze GEDENK-ZUIL ter zyner gedagtenisse opteregten; Dog verwacht niet dat wy U naa het beschryven van eenen strengen en langdurigen Winter, koude Lente, natte Somer, en eenen met weinig vrucht beladenen Herfst, alle de Staatsveranderingen en Gebeurtenissen daar in voorgevallen, als op

* 2 eene

GEDENK-ZUIL,
 O P G E R E G T
 TER GEDAGTENISSE
 VAN DEN JAARE
 M D C C X L.

't **L**ust my dit Schrikkel-jaar', zo vol veranderingen,
 En derelyk bezogt door de Oorsprong aller dingen,
 Dit Dicht te wy'en; en te melden, hoe Godts handt,
 Die daag'lyks wel zyn' gunst betoont aan Nederlandt,
 Zyn tucht-roê egter neemt, op dat de Volkren beven
 En met boetvaardigheid eerbiedig zig begeven
 Voor zyn Genade-throon; op dat zyn' majesteit,
 Bewoogen door 't berouw, zyn gunst hun niet ontzeit.

Een koude * natydt die al vroeg kwam aangetreden,
 En 't menschdom onverwagt aanrande, en door de leden
 De strengheid zyner magt deed voelen; en de Vorst
 De wateren alöm bezette met een korst

A

Van

* In Oötab. Ao. 1739.

Van Ys. en oude en jong', beluſt op ſchaatsen-reijen,
 Uitnoode op zynen vloer, een wyl te ſpelemeijen,
 Tot dat hy wederom zyn fellen aert verliet,
 En keerde in zoeler lucht; toen dagt men verder niet,
 Dat hy met meerder magt het menſchdom op zou komen:
 Maar als een Roofdier dat zyn prooje is afgenomen,
 Daar door als aangezet, tot weêrwraak wordt geport,
 Met meer verwoedtheid op d'onnoos'le kudden ſtort,
 Zo kwam met * 's Jaars begin Hy weder ons belagen;
 Die op de vleuglen van den Ooſten windt gedragen,
 Zo ſel een aanval op het hart der menſchen deedt,
 Dat d'Armoé zuchte en treurde om 't dragen van haar leedt.
 Dus floot hy alles ſtreng twee maanden vaſt aan banden.
 Eliendige Armoede ach! die niets meer hadt te branden,
 En 's levens onderhoudt moeſt miſſen, ach! hoe naar
 Dreigde u de wreede doodt in 't uiterſte gevaar,
 Daar 't alles dagelyks in prys en duurheid ſteigert.
 'tTeêr mededoogen dat den noodt geen byſtant weigert,
 Getroffen met uw leedt, ontſloot zyn ſchat-trefoor:
 Milddadigheid en Liefd' verleenden gaaſtig 't oor,
 En breiden de armen uit, om vrolyk u te ontfangen.
 De Rykdom in zyn hart' met 's naaſtens druk bevangen,

Zag

* Namentlyk 9, 10 en 11 Jan. 1740.

Zag met ontfermenis den doodts verleeg'nen aan.
Groot Ruslandts Keiferin op haaren throon begaan
Met hun, die in dien noodt den doodt als tegenloopen,
Schoonk twintig tonnen schats om broodt en hout te koopen.
Brittanjes Ryks-vorst met den Erf-prins, en den drom
Des Adels; zag met vlyt naar noodts bedrukten om,
En schonk een milde gift; en Hollandts ingezete
Hadt nog zyn' oude deugdt der mildtheidt niet vergeeten,
Die schoot met heldren glans haar straalen lieflyk uit:
En schoon de felle koude alöm de war'ren sluit,
Nog bleef 't barmhertig hart der Burg'ren ongesloten,
Die hoofdteugdt vergezelt van and'ren speelgenoten,
Stondt de armoed' rustig by, en zag met scherp gezigt
Waar dat de noodt verschool, die niet in 't helder licht
Haar onmagt klagen dorst; de Geldtkas der gemeente,
Dat kostelyk sieraadt en overschoon gesteente
Ter opbouw van Godts Kerk, boodt met een dubb'le handt
Haar gaven ryklyk uit; terwyl aan d'andren kant,
De zegen wederom met stroomen toe kwam vloejen:
Zo zag men 't Bede-huis d'ellendigen besproejen,
En de Liefdadigen verkwikten weër Godts Kerk.

Nog hielp de strenge Vorst een' menigte aan het werk,
Vermits de Almogende, de silver blanken stroomen
Des Amstels, (daar de jeugdt nu vry en zonder schroomen,

Met wagen, paarde en fleê, zo wel als in de stadt
 Dien wyden plas berendt,) zo vast geflooten hadt,
 Dat zelv' het zwaar gevaart' des breekers, sterk beflagen,
 Nog paarden, afgeregt om voor de schuit te jaagen,
 Niet magtig zyn dat ys te breeken met geweld.
 Dan, daar gelyke magt elkander paalen stelt,
 Stelt kunst haar vlyt te werk; straks wierdt 'er voorgeslagen,
 Met wil der Magistraat, dien Ys-* wegh op te zaagen
 Tot door 't nabuurig Weesp, zo kreeg de Brouwer lucht!
 En de verlegene die reets om † water zucht,
 Wierdt uit den noodt geret; dit baard' een nabedenken,
 Om aan den Amstellaar een' nader hulp te schenken,
 Een' hulp die 't algemeen verstreken kan ten nut:
 Men arbeit onvermoeidt aan 't graven van een † Put
 In hoop om binnens muurs een' versche bron te vinden.

'k Zwyg van de schynvreugdt die des menschen oog ver-
 blinden,

En

* 't Welk voor 2850 guldens aanbesteedt wierdt.

† Dewyl een Emmer water reets 2 stuivers kosten.

‡ Tot dit nutbaar werk ver-eenigden zig eenige menschen, die eens genoegzame beurs met elkander uitmaakten, om dit werk uit te voeren, die ook op hun ingelevert Verzoekscrift, van hunne Ed: Groot Agtb. de Heeren Burgermeesteren deser stadt, op den eersten April Ao. 1740 onder 't Oubroy van 50 jaaren, en andere toegestane voordeelen, vergunt wierdt, dit werk op 't Amstelkerk Veldt te ondernemen, tot welkers aanvang op den 5. Mey. Ao. 1740, de eerste spade gestoken, en nu daar mede reets ter diepte van 50 a 52 voet gevordert is.

En van de rampen die alömme zyn gefchiet:
 'k Rep van 'der *Kuip'ren vreugd op 't Ys te Frankfort niet:
 Nog hoe het Jagers volk zig op den Rhyu vermaakte:
 Nog hoe een Ys-kanon Ys-ballen uit zig flaahte;
 Nog andren aardigheên; of hoe, gelyk iets vreems,
 Het dagelyks een markt verbeelde langs den Theems,
 't Luft ons ô Bar-zaifoen dit nut uit u te trekken!
 En onfen tydtgenoot tot Godtsvrucht op te wekken,
 Haar aan te pryfen, eer de bevende Ouderdom,
 Den Winter onfes tydts als 't lichaam zwak en krom
 En zonder luft is om den Godtsdienst na te jagen,
 Ons by komt, vroeg een fchat van deugden weg te dragen;
 Te ftaan naar 't eeuwig heil, eer dat die fchrle tydt,
 Ons toeroept: 't Is vol zorg geoeffent al uw vlyt!
 Wie wys is moet by tydts die Voorraadtsfchuur vermeerden.
 Nu dagt men zou de Lent' haar aanfchyn t'onswaarts keeren,
 En als een blyde Maagdt in 't eerfte groen gekleedt,
 Met een verkwikbren lach vergeeten doen al't leedt,
 Maar ach! zy nadert ons met tranen op de wangen,
 Zy, verfch ontlooke fpruit, door felle koud' bevangen,

A 3

Geleek

** Wie beluft is een menigte vreugde bedryven, en onheilen,
 op 't Ys bedreven, en voorgevallen, naby te bezien, lezen de
 Aantekeningen van den Harden Winter des jaars 1740, by
 Jacob ter Beek te Amftterdam gedrukt.*

Geleek in 't bonte kleedt, eer een' flok-oude Vrouw,
 Dan eene jonge Maagdt; het aardtryk door de kouw
 Tot in den grondt verflyft, weet niet van zig t'ontfluiten,
 't Landt, anders vroeg geseert met gras, en tedre spruiten,
 En Lentebloemen, treurt, en staat geheel beroofd
 Van zyn bevalligheidt, de Boomen durven 't hoofd
 Naau heffen naar om hoog, en missen aan hun toppen
 En takken, 't schoon sieraadt van bloesem blaân, en knoppen:
 't Schynt dat natuur, dat tydt, zyn tydt vergeten heeft.
 De Nagtegaal die 't hart des mensch verheuging geeft,
 Zingt slaau, en laat zyn' stem van verre en weinig hooren;
 Geen Veldtliedt kan het hart van Veldeling bekooren,
 Noch Melkers, die bedrukt zyn Vee ten velde dryft.

Terwyl myn Dichtheldin die droeve Lent' beschryft,
 Juicht Engelandt van vreugdt, om d'eer der Admiralen,
 Vernon, die vol van moedt den lauwer kost behaalen
 Op Porto-Bello, en 't verövert Chagria.
 Toscanes Hertogin, Vorstin Theresia,
 Ziet uit haar Huwlyks-koets een' Ryks-princes geboren.
 De dootkreet laat zyn stem in 't Hof van Vrankryk hooren,
 En rukt * Bourbon in 't graf: te Romen blyft de stoel
 Van zyn ontzachlyk Hoofdt niet schootvry, maar is 't doel

Van

* Hendrik Ledeuyk, Hertog van Bourbon.

Van Atrops fcherpen fchigt, en kerft des levens ader
 Van Clemens, 't Roomsche Hoofd en zyner Vorften Vader:
 Die treurmaer' vliegt terftondt door alle landen heen:
 Het vyfmaal * veertien tal der Grooten komt by een,
 En let op zyne keur met meer dan Argus oogen.
 Gantsch Lombardyën, door Godts vinger zelfs bewoogen,
 Beeft op zyn Aspunt, en beweegt op zynen grondt,
 En fchudd' of zynen val in zyn geboorte ftondt.

Nu kwam de Somertydt met luft te voorfchyn treden,
 Gedoft in 't ftacykleedt van goutgeel om de leeden,
 De korenaïr om 't hoofd, en fakkelt in zyn' handt,
 Om door dien nieuwen gloedt een' vruchtbaarheidt aan 't
 landt

Te geven; maar helaas! hy ftont gelyk verflaagen,
 Toen hy het Boomgewas nog naan zag knoppen draagen,
 En 't voedtzaam klavergras pas ryfen uit der aard':
 Gelyk een Zieke, die den doodt fchier evenaard',
 Allengs uit 't ziekkedd' ryft, dog fchoon hy is verreefen,
 Nog egter niet geheel herftelt is, en geneefen,
 Maar langzaam voortgaat, tot dat hy in fterkte en kragt
 En frisheidt, zig weër ziet in de eerften ftant gebragt,

A 4

Zo

* Het getal der Kardinalen, alhoewel zig by defe verkiefing
 op den 30fte April maar 53 byeen bevonden.

Zo stondt de Somertydt te treuren en te kwynen!
 Tot dat de schoone Zon met lust begon te schynen,
 Wanneer dat de Evenaer, het daglicht en de nacht
 Verdeelde in juiste maat; toen kreeg het aardtryk kragt,
 En baarde uit zynen schoot, en plant en kruid en bloemen:
 Nu mogt men voor het ooge op blyder dagen roemen,
 't Scheen of natuur het al herstelt hadt evenschoon.
 De boom schoot weelig bladt, de vrugtboom droeg een kroon
 Van sierlyk bloesem, en scheen voor de verd're tyden,
 Een Oogst te toonen, die het harte zou verblyden:
 Maar laas! die sierlykheid met schoonheidt overlaân,
 Kwam aan 't verlangend' hart der menschen duur te staan!
 Wyl meenig schoone boom, door 't Zonne-vier met leven
 Vervrolykt, al te ras een volheidt hadt gegeven,
 Waar door hy bloej, en kragt, ja 't leven zelf verloor:
 Noch vulde een droeve maer' alom met druk het oor,
 Toen 't kwynend' Veldtgewas allengskens aan kwam wyzen,
 Dat het niet magtig was het runder-vee te spyfen,
 Nog 't nodig voorraat van het hooy uit zynen schoot
 Te geven; dit voorzei voor 't Vee een zwaaren noodt;
 En 't voorraat 't geen de schuur nog tot behulp kon geven,
 Wierdt door de baatzucht tot zo hoog een * prys gecheven,

Dat

** Zynde in 't midden van de maand Mey tot 100 à 110 gul-
dens de 1000 fl gewerft.*

Dat de arme Landtman schier bezweek voor zulk een laft:

Ontaarde Baatzucht die op regt nog reden paf!

Kan uw geldtgierige aert, zo veel op u verkrygen,

Daar gy 't onnofel Vee ziet na zyn Voetzel hygen?

Dat gy zyn onderhoudt fchat op zo duur een prys?

Zie toe! gy toondt alrede een levendig bewys,

Dat 's Hemels tucht-roê u niet aan het hart kan raaken!

Te rug! my dunkt ik zie reets droever ftant genaken,

Die door het fchraal gewas, en 's lands onvruchtbaarheidt,

Aan 't menfchelyk geflacht een duurder tydt voorzeit;

Hanover voelt alrê het fnerpen van Godts flaagen,

Daar 't flomme Vee niet meer des arbeids laft kan draagen,

Maar weg sterft, wyl 't alôm gebrek aan voetzel heeft:

Het vruchtbaar Veldtgewas waar by het menfchdom leeft;

Kwynt in zyn' opkomst, en ontzegt der Noodtdruft' fpyfen,

Die noodtkreet hoort men reets van ver' ten hemel ryfen!

Ziet toe! dat zyne handt op u niet nederfchiet.

Verdrukte Godtsdienft, die bedrukt ten Hemel ziet.

Voelt in 't Hervormt Geloof in Poolen zig belagen;

Litthauwen moet om't zelve ook't juk der fmaatheidt draagen,

En lyde om 's Heeren naam vervolging, druk en hoon;

ô Godtsdienft fleekt men u dan eeuwig na de kroon!

En tragt men u veragt, flout op den nek te treden!

Gelukkig Nederlandt die in die liefflykheden

Des Heeren, naar uw lust uw zielen moogt verzaan,
 En vry en ongestoort in zynen Tempel gaan,
 En onder 't toezigt van 's Landts doorluchte Vad'ren,
 Tot Hem, met uw gebeên, en lofgezangen nad'ren,
 En dagh aan dagh, uw hart verkwikken met het zoet
 Van zyn geheiligd woordt, en uit den overvloedt
 Van zyn genade bron uw ziele-dorft moogt laaven,
 Ach! ach! erkende gy met dankbaarheid die gaven,
 Die u de Hemel nog zo zegenryk betoont,
 'k Zag met meer lust en vlyt zyn milde gunst beloont:
 Op, op! met nieuwen ernst zyn wetten na gekoomen,
 Eer dat dat helder licht van u werdt weg genoomen,
 En dat 'er van gebrek aan voetzels uit dat woordt
 Des heils (zo mildt gedifcht) in Neêrlandt werdt gehoordt.

De vyfde maandt des Jaars sloot nu haar snelle ronden
 Toen Fredrik, Pruiffens Vorst van 's lichaams bandt ontbon-
 Zyn' Heerlykheid verliet, en nederdaalde in 't graf, (den
 En zyn' doorluchte ziel zyn' Schepper weder gaf,
 Den Erfprins zyn gebiet, en Koningryk en Staaten.
 Geen glansch, geen heerlykheid, geen Koningskroon kan bar-
 ò Mensch! het Vorstlyk Hofstaat al zo naakt en bloot, (ten
 Dan de arme Boere stulp, voor d'onverzoenb'ren doot:
 Gelukkig die den tydt verruilt met 's Hemels vreugden!

Nu tradt de milde Herfft, die 's menschen hart verheugden,
 Als

Als een' bedaagde vrouw, in 't deftig eerekleedt
 Te voorschyn, met een krans van druiven, en gereet
 Om van den vruchtbrn boom den rypen oogst te gaaren,
 En haare zeyff' te slaan door zwangre korenaiaren,
 En d'edle wyngaardsdruyf met eene blyde handt
 Te snyden van de rank, en van 't gemaaide landt,
 Den Winter-voorraadt voor de beesten te verzaamen:
 Maar laas! hoe derelyk sloeg zy de handen t'zaamen,
 Toen zy het Aardtryk dus zyn klagten hooren deedt;
 Bedaagde Schoonheidt die uw deel hebt in myn leedt!
 Aanschouw myn droeven stant, zyt met myn druk bewoogen!
 De Hemel toont ons nu de kragt van zyn vermoogen,
 En doet ons proeven 't leedt des Winters fel en zwaar:
 De Hovenier die schreit, de Landman ziet hoe naar
 't Veldt tot in 't binnenste gedrukt is door de slaagen
 Des Voortydts, om naar wensch en gras en vrucht te draagen:
 Een natte Somertydt benam myn vruchtbre kragt:
 't Gedierte om 't voetzaam gras ter klaverwey gebragt,
 (Dat eertydts zig vol op met deeze spys' vermaakte,
 En uitdeeg als het pas zyn grage lippen raakte,)
 Staat tot den koffem toe in 't water, en vertreedt
 Het voetzal, en gevoelt stilzwygende het leedt
 Der schraale vruchtbaarheidt, en de Uiers onvolladen,
 Zyn niet in staat naar eisch den Steéling te verzaden,

De Huisman ziet verbaast, wyl hy dien overvloedt,
 Waar meed' hy dagelyks Stadts Ingezeet'nen voedt,
 Nog 't zuivel niet zo mildt om vrolyk by te leven,
 Kan lev'ren; 'k zie het Vee ter winter stal gedreeven,
 Eer nog de natydt 't veldt van zyn sieraadt berooft:
 De goutgeele Akker heft slaammoediglyk het hoofd
 Naar boven, en voorspeldt den dorschvloer reën tot klagen;
 'k Hoor, 'k hoor van overal de droeve tydings daagen;
 Dat schraale Koren bouw den uitvoer doet verbiên,
 En andre landen port zig tydig te voorzien,
 Eer dat de noodt alöm ten uiterste is gesteegeen:
 Men ziet reets binnen 's landts den moedtwil flinkse weegen
 Betreden, en geweldt gebruiken, om de spys
 Die daaglyks * duurder wordt, te teugelen in prys,

Trede

* Om hier eene omstandige beschryving te doen, hoe in dezen tydt, en vervolgens byna alle soorten van eetbaare en andere waaren, tot eenen buitengewoonen prys sleegen, zoude in dit kleene Werkje van eene al te grooten omtrek zyn, alleen vergenoegen wa ons aan u mede te deelen, hoedanig de pryfen van 't graan, in dit jaar, van tydt tot tydt gereesen zyn, zoo als ze my door eene der Koren-handelaars opgegeven zyn, namentlyk, In 't voorste van 't Jaar rees de Tarw van 110 tot 160 goutgulden.

Rogge - 70 - 90,

Garst - 76 - 86,

Haver - 34 - 60,

In

Trede ik ten Boomgaardt in, daar voel ik 't hart bezwyken,
 Daar zie ik op een nieu, helaas! de klare blyken,
 Hoe zwaar de Winter heeft zyn felle magt betoont!
 En heeft hy voor den doot het meeste deel verschoont,

Een

In 't laast van Mey en begin van Juny was de

Tarw van 180 tot 260 goutguldens.

Rogge - 120 - 154,

Garst - 95 - 106,

Haver - 50 - 76,

In 't midden van September was de

Tarw van 160 tot 240 goutguldens.

Rogge - 86 - 116,

Garst - 64 - 78,

Haver - 40 - 66,

En in 't einde van 't Jaar was de

Tarw van 230 tot 300 goutguldens.

Rogge - 144 - 174,

Garst - 80 - 100,

Haver - 43 - 64.

en alles zo na evenmatigheid; welke ongewoone duurten veroorzaakt door sterke verzendinge naar andere plaatsen, aangezet door eenige haatzuchtige menschen, die meer hun eigen voordeel, dan 't gemeene nut bedogden, de gemoederen der gemeente zodanig aanzetten, dat men omtrent in 't midden van de maand Augustus, te Rotterdam, Delft, en 's Gravenhage, de gevaarlyke uitwerkselen daar van gevaar wierdt, en wel zodanig, dat in de laatste plaats, op drie plaatsen te gelyk, groot geweldt met dreigementen, werpen van steenen, als andersins, geplaegt wierdt, zo dat Hoff en Magistraat, zig genoodzaakt zagen de trom te laten slaan, om nevens hunne Publicatien, en Waarschouwingen, hun Voet- en Ruyter-volk, en Burgery op de been te brengen, en die huysen te bezetten tegens welke de swoede hunne aanvallen deedt, en bezetting te leggen in de zulkken, die niet duister door hun

ge-

Een droeve onvruchtbaarheid doet hen noch deerlyk
kwynen :

Een slaauwe zonnestraal die op hen neêr kwam schynen,
Weêrhieldt de groeib're kracht, om Pêcr of Appelvrucht
Te brengen in haar stant; een staág betooge licht,
Bezwangert met een wolk van dikke regenvlaagen,
Weêrhielt den Wynstok, om gewenschte vrucht te draagen!
De Rhykant mist zyn Druyf, het onweêr treft de rank
In Vrankryk, en ontzegt ons d'aangenamen drank,
Waar door des menschen hart' verkwikking werdt gegeven:
Ook treurt de Perzikboom, wiens schoone vrucht het leven
Als op een nieuw verfrist. Ja had natuur met kragt
Gearbeidt, dat zy iets volmaakts had voortgebracht,
De Kunst stondt vaak haarby; of zag men aan de boomen
Zomwyl nog keurig ooft met glansch te voorfchyn koomen,
Een half Zaïsoen verliep meer dan gewoonen tydt:
De Hovenier ziet nog zyn' aangewende vlyt

Zo

*gedreigt wierden; welke ongestuimigheid egter, door de boven-
gemelde goede voorzorgen, en door de gestadige Patrouilles die
dag en nacht nog een tydt lang daar na de rondes bleven doen,
tydig gedempt, en in hun begin gesmoort wierdt: gelyk ook in
de maandt October, alhier op de dagelykse Groen-markt eenige
buitensporigheden gepleegt werdende. aanslonts door de oplettende
voorzorge van de Regeering deser Stadt, door eene nadrukkelyke
Waarschouwinge gestilt wierdt.*

Zo mildt niet als hy wenfcht door 's Hemels gunft bejgent:
 Het zaadt, in mynen grondt bevogtigt en berégent
 Meer dan zyn groej' vereifcht, mist van zyn' vruchtbaarheidt
 Meer dan het half gewas, ach! ach! myn hart dat fchreit,
 Om al die tegenheên, ai my! waar ik my wende,
 Zie ik rondom my heen, een fpringbron van ellende!

Schep moedt, ô Treurige! antwoordt de Herft hem weêr:
 'k Heb deernis met uw ramp, 'k voel in myn hart hoe teêr
 Uw tegenfpoedt my treft; fchep moedt, laat ons de flaagen
 Van 's Hemels wyzen wil met lydtzaamheidt verdraagen;
 Der Godtheit is 't bewuft, en heeft gewisfe reên
 Waarom zy Nederlandt tucht met die tegenheên:
 Ach! dat de Inwooneling hier door maar boete leere!
 Eu voor haar hoogen throon eerbiedig zig verneêre!
 Dan zag ik met den tydt de voorfpoedt weêr herfleldt,
 De Boom met vrucht voorzien, het gras verfieren 't Veldt.
 Hier zweeg ze: toen de Faam uit verre Oofterlanden
 Vermelde, hoe 't Oorlogsvuur in 't hart van * Kouli brande,

En

* *Thomas Kouli-Chan, te overgenoeg in de Gefchiedeniffe
 defes tydts bekend, dan om hier van alle zyne bedryven een ver-
 haal te doen.*

En hoe de Mogol, schier met onverwinbre * kragt
 Gewapent, nederboog voor zyn' gevreesde magt,
 En nevens 't hoog gezagh zyns Keiserdoms, zyn' Staaten,
 En † Schat, moest in de handt des Overwinnaars laaten.
 Regtaartig Zinnebeeldt des aartschen Stervelings,
 Die aan dit zichtbaare verbonden, zig geen's dings
 Bekommert om 't behoudt, en 't heil van 't eeuwig leven;
 Daar een, met ed'ler ziel' en hoger geeft gedreven,
 Het meerdre voor het min, 't heil voor 't verganklyk stelt,
 En van 't volzalig Ryk zig Heer maakt met geweld.

Nog

* *Bestaande de magt van dezen slaubartigen Keizer, tegens Kouli-Chan, in een Leger van 800000 Mannen, 5000 Olipbanten, en 8000 Stukken Kanon.*

† *Om hier niet alle de vleyēde eere tytelen, waar mede de Grootte Mogol, den Scharb Nadir, by het sluiten van het Tractaat, noemt, op te haalen, staat alleen maar aan te merken, op welke voorwaarden de Mogol weder op den Throon van Indostan herstelt is, namentlyk met het afstaan van het Westergedeelte van het Landschap Nondbek, 't Meir van Snide, de Landen aan de Rivier van Sangora, van Chaour, en Caboul, de Gebergten van Jad, de Vesting Yexel, van Candabad, en de dependentien van Patta en Tatta, bevattende alle de Landen van Candahar af, tot aan de groote Rivier de Indus, en met het agterlaaten en afstaan van eenen byna ongelooftbaaren schat van kostelykbeden, te veel om hier aan te haalen, welke te zaamen (een Throon van den Mogol met Diamanten versiert, en op 9 Courons, dat is 90 Millioen Ryks, daalders geschat, daar onder,) zoude bedragen 124 Courons of 1240 Millioen Ryksdaalders.*

Nog liet de Nieuw-bodin door gantsch Europa hooren,
 Dat Romen eindelyk hadt * Lambertin gekooren,
 Tot Hoofd van zyne Kerk, en geeftelyk Gebiet.
 Groot-Ruslandt juicht! nu het een † Prins geboren ziet;
 Die door zyn' Keiferin', in't vroege uchtent krieken
 Van zynen dageraat, bedekt wordt met de wicken
 Van zynen Adelaer, en door haar, voor haar Zoon
 En Erfgenaam benoemt, van haar verheven Throon:
 Groej op doorluchte Telg! de Zon der Heerlykheeden
 Straalt reets; 'k zie u van elk eerbiedig aangebeden,
 Wyl † Anna door haar doodt, haar Kroon u overgeeft.
 De Zon van Oostenryk die klaar geschenen heeft,
 En met haar heldren glansch ruim derd'* half hondert jaaren,

B De

* *Prosper Lambertini, onder de naam van Benedictus de XIVde.*

† *Jan, Zoon van Antoni Ulrich, van Bronswyk Bewern, Groot-Admiraal van Ruslandt, en Anna van Mekelenburg-Zwerin, die na den val van den Hertog van Courlandt, tot Groot-Vorstin van Ruslandt verbeven, en 't Regenteschap over 't Ryk en haar Zoon, den tydt zynet minderjarigbeidt, opgedragen is.*

‡ *Anna, Keiferin van Groot-Ruslandt, Dogter van den Czaar Ivan de IIde.*

* *Gerekent van Philips van Oostenryk, geboren Ao. 1478,*

De Kroon der Majesteit zag in haar Stam bewaaren,
 Gaat onder, met het * Hoofd van 't Duitsche Keiserryk.
 Toscanes Gemalin, grootmoedig te gelyk
 En edelmoedig, slaakt drie † Graven uit hun banden:
 En krygt het Erfgebiedt der Oostenrykse Landen:
 En torst als Koningin twee † Kroonen op haar hoofdt.
 'k Zie Courlandt van zyn glansch en heerlykheidt beroofd,
 Naa dat hy 't Russis Ryk net driemaal zeven daagen,
 Als Ryks-bestierder, hadt zyn wetten voorgedraagen;
 'k Zie d'ed'le Ryks-Vorstin gevoert ter hoogster eer',
 Op dat zy 't Russis Volk, voor haaren Zoon' regeer'.
 Rampzalig wisselval der wankelbaare Staaten!
 Hoe weinig kunt gy u op uw geluk verlaaten?
 Uw onstantvastigheid veel vlugger als de windt,

Geen'

en die Ao. 1505 Koning van Kastilien wierdt, dog Ao. 1506 in den Ouderdom van 28 Jaaren overleedt, nalatende twee Zoonen, Karel en Ferdinand, Stichters der beide Hoofd-takken van 't Huis van Oostenryk, zynde Karel Ao. 1500, en Ferdinandt Ao. 1503 geboren.

* *Karel de Vilde, de laaste van 't Manlyk Oir van 't Oostenrykse Huis.*

† *De Graven van Sekkendorf, Wallis, en Neuperg.*

‡ *Hongaryen en Bobemen.*

Geen' wedergâ, hoe snel, op 't ondermaansche vindt.
 't Manmoedig Haarlem dat met zyne yzere kielen,
 Aan zyne scheepen, deed den Damiaat neêrknielen,
 Voor zyn gevreesde magt viert met verheugden geest,
 Van Kosters schandren vond, het derde Jubel-feeft:
 Bloej' lang, ô edle Kunst! waar door ons uit het duister
 Der domme onwetentheidt verrezen, vol van luister
 De wegh der Zaligheidt, uit 't Godtgeheiligt Boek,
 (Vergeefs verwerpe dit de dwaasheid in een hock)
 Langs 't smal en engen padt zo klaar werdt aangewezen,
 ô Druk-kunst! eeuwig zy uw' nuttigheidt geprezen!
 Verheerlykt zy de naam van dien u bragt in 't licht!
 Hem zy een eerenbeeldt in 't dankbaar hart gesticht!

†kZwyghier, hoe Herstal 't eerst de kragt van † Fredriks de-^{(gen}
 Beproofde, naa hy was ten Ryks-throon opgestegen,
 En nu Silesie zoekt te krygen in zyn' magt:
 Terwyl den Beyer-Vorst naar de * Erf-opvolging' tragt.

De Natydt, schraal bedeed van 's Hemels milden zegen,
 Zag nu met derenis door een gestaâgen regen,

B 2

Zyn

† *Fredrik de IIIde, Koning van Pruiffen.*

* *Van de Oostenrykſe Landen.*

Zyn' vruchtbaarheid verflaaut, een koude en schraale windt,
 Die als een strenge Vorst al 't overig verflindt,
 Sloeg als een kille koorts byna door alle landen :
 De Wynstok liet geenⁱ hoop van rypheid meer voor handen ,
 Zo dat men naanlyks dagt de Wynpers-bak te treên.

Nog zondt de Almagtige de winden voor zig heen :
 Een windt die uit het Noordt kwam yslyk opgefchooten,
 * Naar 't schein zo had hy ook de kamer zelfs ontflooten
 Des Sneeuws, dien Hy bewaart, ter straf', als zig de tydt
 Vertoont van Oorelog, benaautheidt, en van strydt.

ô Groo-

* Ziet Job, cap. xxxviii, vers 22, en de Aantekeninge daar over. 't Is verder eene aanmerkelyke zaak, dat we al vroeg in de maandt October, uit verscheidenⁱ plaatsen in Duitslandt als Weenen, Neurenberg, Keulen, Dresden, ja zelfs uit Genua, en Milaane (daar het toen reets zeer koudt was), en uit andere plaatsen lezen, dat de Sneeuw op de Gebergten ter hogte van een el, ja, mans lengte nedergewallen was, en dat toen al, door het smelten der zelve, de Donauw en Nekker gezwollen, en de Rbyn door de Sneeuw die van boven gekomen is, een mans lengte geresen was. Dat te Toul geen Wyn oogst gehouden wierdt, dewyl de Vorst de Druiven onbruikbaar gemaakt hadde, en dat het aldaar den 17 en 18den, (gelyk te Luneville tusschen den 16 en 17den) October zo sterk geregent hadt, dat de Maas by de eerste, en alle de Rivieren by de laatste plaats, overgelopen waaren, waar door verscheiden Steeden veel geleden hadden, veel menschen omgekoomen, en nevens beesten, waagens, en meubilen de Maas kwamen af-dryven.

ô Groote Godt! ach Heer! hoe wonder zyn uw' werken,
 Gy laat den Volkeren uw' fterke handt bemerken,
 Wanneer gy aan den storm en windt uw wil ontvouwt,
 En aan hun woest geweldt uw' tuchtiging betrouwt,
 Die straks wanneer gy spreekt ter kerker uitgebrooken,
 Schier 't gantsche waereldtrondt met hun geweldt bestooken,
 En randen kuft by kuft, met storm en onweêr aan;
 Gelyk een felle Leeuw, ter schuilplaats' uitgegaan
 Niets in zyn' woede ontziet; zo zag men nu de winden,
 De schepen als hun prooij' op 't allerfelst' verslinden!

Help Godt! wat deerlyk lot ontmoet de *Scheepvaardy!
 Wie treurt niet in zyn hart van droefheidt, ach! ai my!
 Ik schrik als 'k my verbeeld' hoe duizenden van zielen
 Reets worst'len met den doodt, en masten, zeilen, kielen,

B 3

Door

** Om niet alle de Rampen der Scheepvaart alhier in dit Jaar overgekoomen, (en waar onder niet zonder grondt, de tot nog uitgeblevene vyf Oostindische Scheepen, die in de midden Somer hier moesten aangekoomen zyn, gerekent mogen werden,) op te baalen, vinden wy dat in de Nieuw-papieren aangetekent staat, dat 'er alleen in de Storm van 12 en 13 November, op de Engelse, Hollantse, en Fransche Kusten, by de 100 Scheepen gebleven zyn, ja men heeft op een tydt tusschen Texel en Scheveningen, 5 à 6, en tusschen Santvoort en Noortwyk zeven Scheepen te gelyk op Strant zien zitten.*

Door 't woedendt zee-geweldt gereeten en gefcheurt,
De Waereldt zet in rouw; die dit verlies betreurt.

Wel hem, die, als de kiel van zyn vergank'lyk leven,
Dat als een woefte zee werdt heen en weêr gedreven,
In 't einde fchibbreuk leid en op den wreeden doot,
(Die klip daar 't al op ftrandt) zig eens te barften ftoot,
De ziel dat duur kleinoodt, waar meê hy was beladen,
Geret blyft in dien ftorm, geveiligt is voor fchaden,
De fchaâ van eeuwig heil; waak op ô Menfchen kindt!
Zie toe, wanneer uw kiel haar levens-reis begint,
Gy goê verzekeraars tragt voor uw ziel te vinden,
Die door Geloof en deugdt u vast aan Godt verbinden,

De fterke regen die naa zulk een zwaaren flag,
Het neêrgevalle fneeuw dat op de bergen lag
Allengs verfmelten deedt, zag men nu nederkoomen,
En van de hoogtens af met groote en fnelder ftoomen
Afvloecjen, tot dat het in zynen loop gefluit,
Te* Graaf, met doller drift borft in verwoetheidt uit,

En

* Na dat men in de dagelykfe Nicus-papieren uit Mazeyk gezien hadt dat de Maas den 13den December zo hoog gezwollen was, als ze nog ooit by menfchen gebeugen geweest was, met

En over al het landt dat zynen ren belette,

(Geen dyk weêrhoudt zyn' kragt) rondtom in 't water zette,

B 4

Daar

melden de brieven uit de Graaf van den 17den, dat de Dyk op drie plaatsfen, als te Neder-Hassel, en te Heesteren, ieder een half uur van de Stadt, en te Velp, te gelyk doorgebrooken was, waar door de Maas en Waal, 't Landt van Kuik, en Ravesteyn, genoegzaam geheel onder water zetten; en de menschen daar door op de boomen en de daaken der huysen om zig te behouden, hebben moeten vluchten, hier by voegen de tydingen uit Schoonhoven, dat de Lekdyk aan de overzyde tussfen Ameyde en Leksmond, doorgebrooken is, waar door al 't Landt tot aan den Souwendyk (door welke de Ablasserwaart afgescheiden is,) onder water staat; zynde door deze inbreuk de Vyf Heeren Landen, tussfen den Dief, Lingen, en Souwendyk, ondergelopen: alle dese droeffenissen worden vermeerdert door de berigten uit Heusden van den 25sten December, zynde Kersdag, (en die eene kleene af beëdding verstrekt van dien grooten Kersvloedt van den Jaare 1717, die Embderlandt, en de Landen daar om heen, na de Aantekening van de Heer A. Spinneker, in zyn Gedicht op dien Kersvloedt gemaakt, over de 5 à 6000 menschen het leven kosten,) die melden, dat het water daar zo buitengemeen hoog is, als het nog ooit by menschen gebeugen gezien is, waar door het zelve op verscheiden plaatsfen over den Dyk heen gestroomt is, die egter (niet tegenstaande de goede voorzorgen van den Substituit-Dykgraaf en Heemraden, daar tegens angewend) eindelyk boven Hedikbuysen, boven de Stadt tegens een groot wiel doorgebrooken is, waar door 't boven en beneden Landt van Heusden, 't Oudt en Nieu Landt van Altona, de Duffens, en Zuidt-Hollandtse Polders ondergelopen zyn, zynde tot ontlasting van 't water de Sluysen in de Zeedyk op de Oude Maas opengelaten, en drie bulpgaten onder Oudt-Heusden, Drongelen, en Dussen gestoken, waar door 't water eenigzins gezakt is; niet weinig worden alle deeze elenden vermeerdert door de overstroming van den gehele Ablasserwaart; een streek Landts met de Vyf Heeren Landen, daar by op 33000

mor.

Daar Heusde, Altena, en Alblasgroote waart,
En Kuyk, en Ravestein, de zee schier evenaart.

6 Deer-

morgen Landts gerekent, (en also meer dan 33maal grooter als Amsterdam in zyn omtrek is,) waar by wy nog den beschreienswaardigen toestand uit Gorkum van den 3den January 1741 voegen, daar het water weder op zyn oude hoogte geresen is, en daar men tyding van Kedichem bekomt, dat de Dyk aldaar niet langer houwbaar was, en het opkisten niet meer helpen konde: zynde de Dyken te Leerdam mede in eenen zeer slegten staat, en de Thielerswaart en Gelderlandt, boven den Dief-dyk, zyn door de doorbraaken der Dyken van Elden, Ninkwegen, Arnhem, en Betuw, geheel onder water gezet; om nu de ellenden, bulpmiddelen, en reets gedaanen Collectens, die van allen kanten uit die kwartieren tot ons overkoomen, te beschryven, zoude hier van eens al te wyden uitgestrektheid zyn, en laate zulks over aan Liefhebbers die genegen mogten zyn, van alle die droeffenissen en omstandigheden een breedt verbaal te doen; besluitende dese Aantekening der binnelandtse ellenden, met de krachtige uitdrukkinge van den Schryver van de Haarijse Courant, waar mede by 't Articul van Gorkum van den 3den January 1741, eindigt, zeggende: „ De Ellende, Armoede, „ Hongersnoodt, en Naaktbeidt in deze Kwartieren, is zo „ groot, dat ze niet alleen alle Christenen die 't hooren tot „ medelyden verwekt, maar in ben de ingezwanden moet doen „ rommelen, over de schrikkelijke oordeelen Gods; kortom, het „ bet is niet om uit te drukken.

By deze binnelandtse bezoeking, staat met een aan te merken, dat dese overstroming van tydt tot tydt, zig byna overal verspreidt heeft, de Tyher te Romen overstromende, siet aldaar verscheide straaten in, en lande buiten de Stadt onder water; door de Arna in het Toscaanse worden derzelver Hoofdsleden, als Florence, Pisa, Siena, Volterra, en veel mindere Steeden onder water gezet, en daar door veel schade veroorzaakt, waar by de vrees komt, dat de Po en Adige, door de sterke regen en gevallen sneeuw, mede grote overstromingen na zig zouden

ó Deerlyk aanzien van zo veel ellendigheden!

Wie schrikt niet die zo snel het onheil aan ziet treden,

Waar door de Huisman, die van eigen landt * en goedt

Zig voed, nu schielyk stort in zwaaren tegenspoedt.

B 5

Ai

den kunnen slegen. In Parys regt de Seine een grote overstroming uit, gelyk de Isere in 't Dauphiné, de Doux in 't France Compté, en de Rhone in 't Lionnois, mede onnoemelyke schade aan Steden, en Landen veroorzaakt hadt, staande in Neder-Poitou de landen 6 voet onder water, te Weenen verbief zig de Donau over baare oever, en te Frankfordt was de Mainstroom zo hoog als ze in geen 60 Jaaren geweest was; de Neckker en Rhyndeelt alomme mede veel schaden, en was deze laatste in 10 dagen tydts voor de tweedemaal zo hoog geweest, dat ze volgens de oude Kronyken van Keulen, zedert den Jaare 1505, nooit zo hoog geweest was; te Dublin hadt de Watervloedt, gelyk ook de Hartz te Brunswyk op den 20en 21sten December veel schade gedaan: om nu nog geen andere plaatsen als Rbynbausen, Knautenbeym, Straatsburg, enz. aan te halen, nog om de byna ongelovelyke geldtsommen, door die overstromingen aan schadens, zo aan Goederen, Huisen, en Landen, gedaan daar by te voegen, zo meldt men dat de overstromingen van de Rivier de Maas en Sambre, in 't Graaffschap van Namur (Namen,) alleen op 1500000 Florynen zoude belooopen.

* „ De meeste Huislieden (tekent de Schryver van de Generale Beschryving van den Ablasserwaart en deszelfs Watervloeden, Ao. 1726. gedrukt, aan,) „ zyn hier niet gelyk in „ veel andere Oorden van Hollandt, Huurders, maar Eigenaars, naars en Bruikers van hunne Wooninge, en Landeryen, zo „ dat de schadens die aan, en over dezelve koomen, niet door „ vreemde Huis- en Landtheeren, maar door hun zelve moet „ geboet en gedragen worden.

Ai my! wat zie ik hier al rampen voor myne oogen:
 'k Zie 't water als een Zee (als kwam het aangevloogèn)
 Voortschokke en 't overstelpet met woest geweldt al 't landt:
 De Lantman zucht en treurt, hy ziet aan allen kant
 Het water om zig heen, hy tragt zyne have, en koejen,
 (Die deerlyk in dien noodt om hulp ten hemel loejen)
 Te redden, maar vergeefs, 't gevaar is over al:
 Daar barst een Dyk van een, en stort een waterval
 Op 't landt, en spoeit zig voort om alles te overfroomen.
 Daar vlucht men elders heen: gints klimt men op de boomen
 En daaken om 't gevaar t'ontwyken; in 't verschiet
 Vertoondt de Honger zig; de noodtklok klept verdriet!
 't Kanon loft wee! en ach! de Kerk verstrekt een haven
 Daar alles zig verbergt; 'k zie de armoede elders laven
 Door zorg der Overheên; het mededogendt hart,
 Vertrooft met onderstandt der droeven angst en smart.
 Barmhertigheidt straalt door, in 't hart der Godtgezinden.
 De doodt loert overäl om ergens buit te vinden,
 En wagt op onheil, dat met hem, zyn winst verdeeldt.

ô Kleene Zundtvloedt, die dien grooten ons verbeeldt

Die voor* Vier duizendt jaar, al't waereldt rondt bedekte
 ☽ Dat uw yfelykheid ons hart ter aandagt' wekte!
 Om niet meer met den vloedt der zonden voort te gaan,
 Maar door berouw en deugd na beter heil te staan:
 Op dat de Almagtige de tuchtroê zyner slaagen
 Die nu nog draaglyk zyn, niet in veel zwaarder plaagen
 Verwisfle tot u straf: of is u dit gevaar
 ☽ Mensch! door duizenden, helaas! betreurt zo zwaar,
 Te ver, en buiten't oog, om ziels nut van leeren:
 Wel aan! ai wil te rug, in uwe veste keeren,
 Daar't daaglyks sterflot u, als by de hande leit
 Ter Grafkuil, en u leert uw zelfs verganklykheid:
 Daar de onverzaatbre doodt gewoon te zegevieren,
 En tot triomph zyn kruin met lyk cipres te sieren,
 Als overmocht hy al het schoone der natuur,
 Staag roept: uw tydt genaakt, ik maaje om 't derde* uur

Een

* Nu 4034 Jaar geleden, zynde de Zundtvloedt in den Jaare 1656, na de Schepping der Waereldt voorgevallen, 't geen te zamen met de 5690 Jaaren van de Schepping tot nu, na de Joodtsche Tydtrekening, uitmaken.

* Opmerkenswaardig is het, dat by alle de bezoekingén van dit Jaar, ook het getal der gestorvene menschen in het zelve,
 meer

Een bloem van haaren steel, meer dan een Jaar te voren:

Waak op ô Sterveling! wilt na myn stemme hooren!

Bereidt uw sterfelyk huis, eer dat u onverwagt,

Den slag die ieder treft, van my werdt toegebracht.

Daar zo veel wolken van getuigen ons vertoonen,

Hoe Godts lankmoedigheid tot nog ons blyft verschoonen,

En met den vinger maar, en niet met volle handt,

De magt toondt die hy heeft, om 't dierbaar Vaderlandt,

Ja 't gantsche Waereldtrondt ten geesfelroê te strekken,

Ach! hoe behoorde 't ons ter Godtvrucht op te wekken,

Om door verbetering van leven en gedragh,

Hem te bevredigen; om d'opgeheven slag

t'Ontwyken, dat hy ons niet tucht met zwaarder plaagen;

Maar 't gantsche Nederlandt doe van zyn heil gewaagen,

En ons, op ons Gebedt zyn gunste mededeelt:

Engy ô Vader! dien het weldoen nooit verveeldt

Zie neder van uw throon, zie neder op d'ellenden,

Wil met een gunstig oog uw' goedtheidt t'onswaards wenden

Uw

meer dan een derde part meerder is geweest, als in het Jaar 1739, toen het getal 7507 was, en nu Ao. 1740, 10056 is, 't geen 2549 dooden meerder is, 't welk alle dagen 7 menschen, of telkens binnen de tydt van alle 3½ uur, Een mensch meer is.

Uw onderdrukte volk , bezogt door uwe handt ;
Keer al wat onheil baart van 't lieve Vaderlandt :
Gebiê den fellen storm dat hy aan banden blyve :
Dat een gewenste windt van 't landt al 't water dryve ,
Op dat het wederom uw milde gunst geniet ,
En plant en boom' in tyds , zyn knop en bladen schiet :
Geef regen op zyn pas ; laat uwe Zonnestraalen ,
Tot voetzel van 't gewas in 't hart van 't aardtryk daalen ,
Op dat de Ploeger , en de Zajer , onbevreesft
Den Druyventreder en den Majer bly van geest
Toejuichen ; en 't gebergt' van zoete Wynen vloeje ,
De heuvelen van Melk , en 't al in volheidt bloeje .
Befcherm den Godtsdienst ; geef 's volks wyze Ovrigheidt ,
De Vorsten van ons landt , uw' Geest in hunbeleidt .
Herftel den handel die zo deerlyk is aan 't kwynen :
Laat over ieder een , uw heil en goedtheidt fchynen :
Op dat ons Vaderlandt , bewaakt door uw' Voogdy ,
Nog lang der armen steun , der vreemden toevlucht zy .

E Y N D E.

By

By JACOBUS HAYMAN, Boekver-
kooper, zyn gedrukt de volgende
Werken van G. KLINKHAMER.

ZÄIRE of DE KONINGKLYKE SLAVIN *Treur-
spel*, naa het Fransche van den Heere de Vol-
taire gevolgt. De Prys is 6 stuuyvers.

STICHELTYKE ZINNEBEELDEN EN BYBEL-
STOFFEN, zynde de *Zinnebeelden* onder de vol-
gende Tytels begrepen: als, *Waakzaam, Lustig
en Vrolyk, Licht van Boven, Ootmoedigh en Nedrigh,
om Voordeel, Leerzaam en Verkwikkelyk, 't is Ge-
vaarlyk, Beladen, Doel op Hooger, Liefde en Trouw,
Onbekommert, Verbeetering, Hoogmoedigh, 't Is
Heerlyk, Verreezen, Loosbeidt, 't Versterkt, Lief-
felyk, Reislust, 't Liefste Pandt, Vuil Inwendigh,
In Noodt, Toezigt, Beproeft, Schwart Hem, 't Ver-
scheelt veel, 't Verlicht, Na de Zmaak is, Klapag-
tig, Gerustbeidt, Voorzorg, Ydele Eer, Schadelijke
Begeerte, Misdaadt Gestraft, Roofzuchtigh, Hoop
op Beter, Aanzien doet Gedenken, 't Laaste Huys,
Inzameling, en Loon naar Werk.* met veertigh
Prentverbeeldingen, met Voorbeelden uit de H:
Schrift opgeheldert en toegepast; en de *Bybel-
stoffen* bestaan in JACOBS LAASTEN AAN-
SPRAAK EN ZEEGEN. 't XXXVIIIste Cap:
van JOB, TREURGALM OVER TYRUS, of
het XXVIIste Cap: van Ezechiël. NEDERDA-
LING VAN DEN H: GEEST OP DEN PINK-
STERDAGH, de MARTELDODT VAN
STEPHANUS, en de TRIOMPHBOOG DES
GELOOFS, of het XIde Cap: aan den Hebreen.
De Prys is 30 stuuyvers.

LEER-

LEERZAAME ZINNEBEELDEN EN BYBEL-
STOFFEN met dertig Prentverbeeldingen, zyn-
de de *Zinnebeelden* begreepen en uitgebreidt on-
der de benamingen van *Begin*, *Roeping*, *Leer-
zaambeidt*, *Dankbaarheid*, *Bekeering*, 't *Gebedt*,
't *Geloof*, *Hoop*, *Liefde*, *Honger*, *Dorst*, *Herberg-
zaambeidt*, *Naaktbeidt*, *Krankbeidt*, *Gevangenis*,
Armoede van Geest, *Treurigbeidt*, *Zagtmoedigbeidt*,
Heilbegeerte, *Barmhertigbeidt*, *Reinigbeidt des Har-
te*, *Vreedzaambeidt*, *Verdrukking*, *Vergelding*,
Einde; en de *Bybelstoffen*, in het LEVEN VAN
DEN PROPHEET ELISA in Drie Bocken.
MOSES AANSPRAAK AAN ISRAEL gevolgt
na het IX, X, en XIde Cap: van Deuterono-
mium, en de VERHEUGDE ZACHARIAS.
De Prys is 24 stuyvers.

GEDENK-ZUIL, *opgereggt ter Gedagtenisse van den*
Jaare MDCCXL. De Prys is 6 stuyvers. Alle
in Octavo.

Nog is by hem te bekomen van
de zelve Autheur.

DE KRUISGEZANT, of HET LEVEN VAN DEN
APOSTEL PETRUS in Twee Bocken, in Quarto.
De Prys is 22 stuyvers.

NB. Voor de Liefhebbers zyn van de bovenstaande
Werken eenige weinige Exemplaairen op groot
Papier gedrukt.

01705153 | EdC